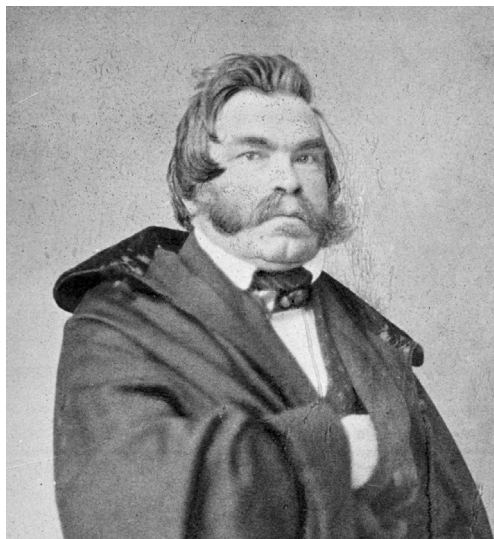

FREDRIK CYGNAEUS RUNOILIJANA

Tidigt gafs det mig att ana,
Hvilket mål på scenens bana
Af ditt snille skulle hinnas.
Hvad då endast var förhoppning,
Dikten om en blommas knoppning,
Blef en sanning, ljuf att minnas
af
denna bilds original.

Fredrik Cygnaeus: Åt Hedvig Charlotte Raa, med ett fotografi-porträtt af författaren. Kirjoitettu todennäköisesti 1866, *Samlade Arbeten* IX, 1885. Hedvig Charlotte Raa oli aikanaan tunnettu ruotsalaissyntyinen näyttelijätär, joka esiintyi Helsingin suomalaisella ja ruotsalaisella näyttämöllä.

Fredrik Cygnaeus Düsseldorfissa vuonna 1856.
Valokuva: Rademacher (yksityiskohta).
Arkistolähde: Museovirasto. Negatiivi 73591.

Mondeeneine eleineen ja monipuolisine verkostoineen Fredrik Cygnaeus (1807–1881) oli kansallisen herätyksen airueistamme ehkä eurooppalaisin. Hän oli sekä individualisti ja dandy että romanttinen runoilija ja kriitikko kuten esimerkiksi nuorempi ranskalainen aikalaisensa Charles Baudelaire, mutta Cygnaeus omistautui lopulta isänmaansa ja kansansa asialle kulttuurityössään toisin kuin modernin urbaanin elämän ranskalainen tarkkailija. J. L. Runebergin, Aleksis Kiven ja Kalevalan tulkitsijana Cygnaeuksella on klassikon asema.

Cygnaeus oleskeli ja matkusteli 1840-luvulla useita vuosia Euroopan eri maissa. Häneen tarttuivat vallankumouksellisen ajan porvarillis-demokraattiset vapausihanteet. Nuorhegeliläinen filosofi ja kirjailija Arnold Ruge – Karl Marxin työtoveri – kuului myös suomalaisen nomadin tuttavapiiriin. Monet Cygnaeuksen 1840-luvun runot olivatkin kunnianosoituksia kulttuuriheeroille kuten Lord Byronille, Victor Hugolle, George Sandille, Alphonse de Lamartinelle tai kansallisille vapaustaistelijoille kuten italialaiselle Silvio Pellicolle, irlantilaiselle O'Connellille tai Rugelle.

Sankari-ihanne ja nerokultti olivat keskeistä Cygnaeuksen romanttisessa runoudessa ja maailmankatsomuksessa. Suomessa asenteen vaikutus ei mennyt mailleen hänen myötänsä, vaan jatkui nietscheläisyyden ja tanskalaisen Georg Brandesin innoittaman aristokraattisen radikalismien muodoissa pitkälle 1900-lukuun.

Myös eksistentiaaliset, elämän tarkoitusta ja pyrkimyksiä arvioivat kysymykset kuuluivat Cygnaeuksen runouteen. Hän kirjoitti melankolisia mielenmaisemia, joissa taiteilija tai poliittinen aktivisti punnitsee kutsumuksensa voimaa ja oikeutusta. Korkealle tähyävä intentio oli Cygnaeuksen etiikassa arvokkaampaa kuin laskelmat tai haaksirikot. Parhaimmillaan runoilijan usein pateettiset romanttiset kielikuvat ja retoriset ornamentit vangitsevat maailmaansa. Herkemvät puolensa Cygnaeus tavoitti esimerkiksi panteistishenkisenä luonnon merkkien tulkitsijana.

Cygnaeus syntyi aprillipäivänä 200 vuotta sitten. Juhlavuoden kunniaksi julkaisemme katkelmia hänen kirjailijoita, taiteilijoita ja intellektuelleja arvioivista ja kiittäivistä runoistaan. Nerous ei ollut Cygnaeukselle vain miehinen ominaisuus, myös monet naistaiteilijat, erityisesti laulajat ja näyttelijät, olivat hänen sankarittariaan.